VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

# Hyvinvointialueiden ohjaukseen liittyvät lainsäädäntömuutokset HE 2/2024 vp.

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA 24.4.2024

# Hallituksen esityksen tausta

- Esityksen taustalla ovat pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjaukset:
  - Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi ja vahvistetaan ministeriön voimavaroja
  - Eri ministeriöiden päällekkäiset hyvinvointialueiden toimintaan ja talouden ohjaukseen liittyvät lakisääteiset välineet (muun muassa neuvottelukunnat, neuvottelut ja valtakunnalliset tavoitteet) yhdistetään. Lakisääteisiä neuvottelumenettelyitä selkiytetään ja neuvotteluille määritellään vielä nykyistä selkeämmät tavoitteet.

# Muutettavaksi esitetyt lait

- Laki hyvinvointialueesta (611/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)
- Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) – teknisiä muutoksia

# Hyvinvointialueiden ohjaus

- Valtiovarainministeriön tehtäviä hyvinvointialueiden ohjauksessa täsmennetään (hyvinvointialuelaki 11 §)
  - Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta, *vastaa hyvinvointialueiden talouden ja toiminnan yleisestä ohjauksesta, sovittaa yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta* sekä huolehtii, että hyvinvointialueiden itsehallinto otetaan huomioon hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa
  - Sosiaali- ja terveysministeriö vastaisi edelleenkin sosiaali- ja terveydenhuollon yleisestä ohjauksesta (sote- järjestämislaki 21 §) ja sisäministeriö pelastustoimen yleisestä ohjauksesta (pela-järjestämislaki 7 §)
  - Tarkoituksena yhteensovittaa ohjausta ministeriöiden välillä siten, että valtion ohjaus hyvinvointialueiden suuntaan olisi yhdensuuntaista

# Finanssipoliittiset tavoitteet

- Hyvinvointialuelain 12 §:n 2 momenttia täydennetään nostamalla esille valtioneuvoston asettamat finanssipoliittiset tavoitteet
  - Julkisen talouden suunnitelma *ja valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet ohjaavat* ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.
  - Ei muuta sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen ensisijaisena lähtökohtana on sosiaali- ja terveyspoliittiset sekä pelastustoimea koskevat tavoitteet ja tarkoituksena on turvata perusoikeuksien edellyttämät riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut

# Valtakunnalliset strategiset tavoitteet

- Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista strategisista tavoitteista säädettäisiin hyvinvointialuelain 12 a §:ssä
  - Yhdet valtakunnalliset tavoitteet, joissa otettaisiin huomioon sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen tehtävät
  - Erilliset säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisista tavoitteista ja pelastustoimen valtakunnallisista tavoitteista kumottaisiin
  - Tavoitteissa tulisi ottaa huomioon valtioneuvoston finanssipoliittiset tavoitteet
  - Tavoitteet perustuisivat edelleenkin sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön vuosittaisiin selvityksiin

# Hyvinvointialueneuvottelukunta

- Hyvinvointialuetalouden ja –hallinnon, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen neuvottelukunnat yhdistettäisiin yhdeksi hyvinvointialueneuvottelukunnaksi, josta säädettäisiin hyvinvointialuelain 13 §:ssä
- Säännökset erillisistä sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnasta ja pelastustoimen neuvottelukunnasta kumottaisiin
- Neuvottelukunnan tarkoituksena on edistää hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista ja valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä
- Neuvottelukunnassa olisi hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän, Helsingin kaupungin ja valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön sekä muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus

# Neuvottelu hyvinvointialueen kanssa

- Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö kävisivät vuosittain neuvottelut hyvinvointialueen kanssa (hyvinvointialuelaki 13 a §)
- Säännökset sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön erillisistä neuvotteluista hyvinvointialueen kanssa kumottaisiin
- Neuvottelujen tarkoituksena on hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden tukeminen sekä strategisen tason ohjaus valtakunnalliset tavoitteet huomioon ottaen
- Laissa ei edellytettäisi erillisiä neuvotteluja jokaisen hyvinvointialueen kanssa

# Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

- Lait tulisivat voimaan mahdollisimman pian
- Voimassa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet olisivat voimassa, kunnes valtioneuvosto on asettanut uudet hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat tavoitteet
- Neuvottelukuntien meneillään olevat toimikaudet päättyisivät, kun valtioneuvosto on asettanut uuden hyvinvointialueneuvottelukunnan

# Suhde perustuslakiin

- Nykyiset ohjausta koskevat säännökset syntyneet perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 17/2021 vp)
- Esityksessä ei säädetä uusista ohjauksen välineistä eikä laajenneta nykyisiä (tavoitteet, neuvottelukunta, neuvottelut)
  - Kysymys valtioneuvoston sisäisen valmistelun yhteensovittamisesta
  - Päätösvalta hyvinvointialueen taloudesta ja toiminnasta aluevaltuustolla
- Esityksellä ei muuteta hyvinvointialueiden rahoitusta
  - Hyvinvointialueella oikeus rahoituslain mukaiseen lisärahoitukseen, jos perusoikeuksien toteutuminen sitä edellyttää

→ hallituksen esityksen valmistelussa on arvioitu, ettei esitys ole ongelmallinen perustuslain kannalta

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

# Kiitos!